

Näringsdepartementet

Er referens
N2013/5588/ENT

Diarienummer
Utr 2014/3
Datum
2014-03-14

Yttrande över betänkandet Ett minskat och förenklat uppgiftslämnande för företagen (SOU 2013:80)

Trafikanalys har anmodats att yttra sig över rubricerade remiss. Vi vill börja med att hänvisa till vårt yttrande över utredningens delbetänkande, se [bilaga 1](#).

Vi är i princip positiva till tanken på "en väg in" för företagens uppgiftslämnande, men ser behov av en tydligare analys av kostnads/nyttobalansen ur berörda myndigheters perspektiv. Särskild stor vikt bör i det fortsatta arbetet läggas på frågor som tar upp finansieringen av systemet. Det måste gå att hitta en finansieringslösning som även gagnar mindre myndigheter med omfattande statistikansvar, som Trafikanalys.

Trafikanalys avstyrker bildandet av en ny och fristående myndighet och förordar i stället en organisatorisk lösning i enlighet med Bolagsverkets tidigare förslag. Vi ställer oss frågande till om de administrativa vinsterna för företagen verkligen är så stora bara för att de slipper fylla i de administrativa uppgifterna i de uppgiftskrav som föreligger. De riktigt betydelsefulla nyttorna torde uppkomma först då e-tjänsten blivit mer utbyggd. Vi saknar en jämförelse i betänkandet med vårt grannland Norge, där det sedan några år finns en servicetjänst "alltinn"¹ dit företag och myndigheter är skyldiga att ansluta sig till. Vi tror att en grundlig utvärdering av erfarenheter utifrån Norges arbete och resultat kan ge oss en stadigare grund inför det fortsatta arbetet med ett liknande system i Sverige.

Eftersom kostnaderna för förslagen hamnar på staten och nyttorna uppstår hos företagen så är en sådan investering av godo för företagen, men det tar förmodligen lång tid innan det blir samhällsekonomiskt lönsamt. Alla betydelsefulla nyttor uppstår först i slutet när e-tjänsten, företagsdatamyndigheten och uppgiftskravsregistret är i fullt bruk. Inventeringen av uppgiftskrav och att samla dessa i registret kommer att ta tid. Trafikanalys önskar en konkret tidplan för implementeringen av förslagen.

För en liten myndighet som Trafikanalys, vilken enligt Bolagsverkets genomgång står för 0,5 procent av uppgiftskraven och en tusendels procent av alla ärenden, förefaller den nämnda anslutningskostnaden (bara informationshanteringen förväntas ligga på 2-6 Mkr/år) alltför stor i förhållande till nyttan. Höga kostnader för Trafikanalys medför ett behov av att omfördela medel, vilket betyder att andra projekt kan bli lidande, t.ex. annat arbete med att minska uppgiftslämnarbördan genom ökad användning av register och modeller. Trafikanalys instämmer i att ändamålsenliga regelverk behöver utformas.

¹ <https://www.altinn.no/no/>

Arbetet med detta bör ske samtidigt med kartläggningen av uppgiftskraven och utformningen av e-tjänsten, eftersom det då säkerligen framkommer hur känsliga uppgifter de inblandade parterna behöver hantera. En samordning med Regelrådet torde vara en viktig del av arbetet. Vi saknar dessutom Regelrådet som remissinstans, då frågorna kring uppgiftslämnarbördan tangerar regelrådets uppgifter.

När det gäller samhällsekonomiska konsekvenser bedömer vi att dessa behöver kompletteras ytterligare, t.ex. med de ökade kostnaderna för SCB som uppstår för att utveckla, förvalta och eventuellt lämna över det allmänna företagsregistret.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Brita Saxton, efter föredragning av Fredrik Söderbaum.

Brita Saxton
Generaldirektör

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Vår referens Jan Östlund	Diarienummer Utr 2013/39
Er referens N 2013/1260/ENT	Datum 2013-06-27

Delbetänkandet *Ett minskat och förenklat uppgiftslämnande för företagen dnr 2013/4*

Trafikanalys har anmodats att yttra sig över rubricerade delbetänkande av uppgiftslämnarutredningen och vill med anledning av det lämna följande yttrande.

Trafikanalys anser att utredningen har ett mycket viktigt och intressant uppdrag. Många förbättringar för företagen har redan gjorts av myndigheterna, men det kan behövas nya samarbetsformer för att komma vidare och nå ännu längre.

De förslag till teknisk infrastruktur som Trafikanalys ser störst värde i är de som gäller de samordnade uppgifterna och att utveckla företagsregistret vid SCB. Det är inte rimligt att företag behöver lämna grundläggande uppgifter som namn och adress varje gång de har kontakt med en myndighet. Staten borde utveckla sina system så att myndigheterna med hjälp av organisationsnumret själva tar fram de grundläggande uppgifterna. Att myndigheterna drar sig för att använda företagsregistret på grund av kostnaderna, eller kvalitetsbrister, borde också leda till en förändring av systemet i någon riktning.

Andra förslag ser vi gärna att man utreder närmare, innan man bygger upp hela den tekniska infrastrukturen. För att motivera utvecklingen av e-tjänsten kopplad till uppgiftskravsregistret bör man visa tydligt att den löser ett verkligt problem för företagen. E-tjänsten för att se vilka uppgiftskrav som uppfyllts och inte uppfyllts bör inte genomföras utan att behovet för tjänsten är tydligt dokumenterat.

En utgångspunkt för utredningen är att företagen uppfattar att de måste lämna samma uppgift till flera myndigheter. Vi vill inledningsvis poängtera att detta givetvis inte kan gälla de specifika uppgifter som en myndighet efterfrågar och använder inom sitt eget ämnesområde. Till exempel kräver Trafikanalys in detaljerade uppgifter om transporter. Detta gör rimligtvis ingen annan myndighet. Grundläggande uppgifter som företagsnamn och adress, som behövs för att nå företagen, frågar vi efter bara om de har ändrats.

Nedan följer Trafikanalys synpunkter ämne för ämne.

Uppgiftskravsregister

Trafikanalys delar utredningens bedömning av att nyttan blir liten för företagen av en e-tjänst för att kunna se uppgiftskravslistor som gäller för det egna företaget, det som beskrivs i fas 1 i delbetänkandet. De flesta företag är nog redan väl medvetna om vilka skyldigheter de har. Missar de att svara på något blir de säkert påmind i vanlig ordning. Man kan utgå från att

intresset av att slå i registret kommer att vara litet. Innan man rullar igång utvecklingen av den delen skulle det behövas klara fakta som visar på motsatsen. Någon form av undersökning som pekar på ett tydligt intresse för e-tjänsten vore värdefullt.

Trafikanalys bedömer att det kommer att bli tekniskt svårt att visa företag i förväg vilka uppgiftskrav som gäller just för dem. I delbetänkandet beskrivs att det skulle gå att lista uppgiftskrav bara med utgångspunkt i företagens associationsform och registrerade SNI-koder. Det vore bra om det skulle fungera så, men vi betvivlar det. I själva verket är det många gånger helt andra kriterier som styr urvalet. Några exempel:

- I Trafikanalys stora undersökning av transporter med lastbil väljer vi ut företagsägda lastbilar, helt oavsett ägarens egenskaper. Det kan vara åkerier, men måste inte vara det. Som bekant kan företag sköta transporter i egen regi och sådana transporter är lika viktiga för oss att mäta som åkeriernas transporter. Ska vi anmäla till uppgiftskravregistret att lastbilsundersökningen berör åkerier bortser det från många företag. Att å andra sidan anmäla att lastbilsundersökningen berör alla branscher leder till en grov överskattning. Företag som inte äger en lastbil skulle nog snabbt tvivla på kvaliteten i uppgiftskravlistan om de ser att de ska delta i en undersökning om lastbilar.
- Alla företag med samma branschkod och associationsform är inte lika. Även om de verkar på samma marknad är det inte säkert att de har samma verksamhet. Någon kan ha en anläggning som kräver tillsyn av myndigheterna, medan andra kanske köper in den delen av sin verksamhet från en underleverantör och undkommer den kontakten med myndigheterna. Det är i det fallet anläggningen som styr uppgiftslämnandet, inte branschtillhörigheten.
- När vi gör urval baserade på stickprov låter vi slumpen styra exakt vilka företag som vi väljer ut. Slumpmässiga urval är vanliga inom statistikområdet. Just slumpurval lämpar sig extra dåligt att beskrivas i förväg av enkla beslutsregler. För att lösa det skulle det kanske behöva infogas någon information som säger något om sannolikheten för att företaget väljs ut för en viss statistisk undersökning under till exempel ett år. Ändå kan det bli svårt att kommunicera detta tydligt.

Många företag har blandad verksamhet och allt täcks inte in av SNI-koden. Branschkodningen av varje företag registrerar en eller ett fåtal branscher per företag och försöker täcka de branscher där företaget har det mesta av sin affär. Uppgiftskraven från myndigheterna gäller alla delar av verksamheten, även de som inte täcks av branschcoder för att de är relativt små. Detta leder till problem för den e-tjänst som skisseras.

Ett lättbegripligt exempel som visar komplexiteten kan vara en bensinstation, men resonemanget går att överföra på många typer av företag. En bensinstation ska kodas i systemet för näringsgrensindelning som kod *47300 specialiserad detaljhandel med drivmedel*. En bensinstation av idag är utöver drivmedelshandeln dessutom inne i en mångfald av branscher, som bara i viss mån täcks in av branschkodningen av den anledningen att de inte är specialiserade på allt de gör. Utöver detaljhandel med drivmedel bedriver många bensinstationer detaljhandel av flera varierande slag, såsom med livsmedel, konfektyr, tobak, tidningar, böcker, skivor, handverktyg, elartiklar, sjukvårdsartiklar eller leksaker. Alla dessa har sina egna branschcoder. En bensinstation kan också vara verksam inom uthyrning av

filmer och fordon och erbjuda en biltvätt och en gör-det-själv-hall. Kanske äger företaget sin egen fastighet. De kan då vara verksamma inom ännu fler områden, till exempel som hyresvärd till en verkstad. Om företaget dessutom sköter fastigheten själva, med städning, gräsklippning, drift av värmesystem och så vidare, bedriver de samma typer av verksamhet som företag som är specialiserade på fastighetsskötsel, men utan att sälja tjänsterna.

Vid branschkodningen som görs är det inte ett mål att bensinstationen i exemplet ska ha en branschkod för var och en av alla dessa delverksamheter. Exemplet visar att många företag har en blandad verksamhet och att varje del av verksamheten kan ställa sina krav på uppgiftslämnande till myndigheter. I exemplet skulle biltvätten och biluthyrningen leda till kontakter med myndigheterna, men det går inte att avgöra av SNI-koden om företaget har en biltvätt eller inte. Detta gör att branschkoderna inte lämpar sig som en huvudkälla till vilka uppgiftskrav som gäller för ett företag.

Det finns fler skäl som kommer att göra det svårt att skapa ett uppgiftskravsregister. Många uppgiftskrav utgår från att företaget börjar göra någonting som de inte gjort förut – och således till att börja med måste lämna uppgifter om. De måste kanske söka tillstånd, eller så kan de söka ett bidrag som har att göra med det nya verksamhetsinslaget. Att en e-tjänst skulle kunna ge information om det i rätt tid faller på sin egen orimlighet.

För företagens börda och irritation är det mindre viktigt om myndigheten som begär in uppgifter är statlig eller kommunal. Denna tjänst skulle bara avse det statliga uppgiftslämnandet. Till det kommer uppgifter som lämnas till kommunerna. Eftersom dessa uppgiftskrav inte kommer att visas i tjänsten finns en risk att företagen missuppfattar sina åtaganden.

Vår slutsats om e-tjänsten kopplad till uppgiftskravsregistret är att den inte bör prioriteras av projektet. Både den lilla nyttan och de stora utmaningarna talar emot att gå vidare med den delen. Att någon myndighet håller reda på vilka uppgiftskrav som finns kan mycket väl vara motiverat. Inte minst för att kunna mäta hur bördan för företagen utvecklas. Tillväxtverket arbetar med dessa frågor redan idag och borde ha goda förutsättningar att utveckla det vidare om regeringen ser behov av det.

Samordnade definitioner och uppgifter

Vi tror att det skulle vara till god nytta för företagen om staten satsade på de samordnade definitionerna och uppgifterna, det som beskrivs i fas 2 i delbetänkandet. Det är hög tid att regeringen fullföljer de ursprungliga planerna från BASUN-utredningen som kom för över 30 år sedan. Företagsregistret finns redan, men det behövs uppenbarligen några ändringar i systemet för att användningen ska öka. Där tror vi att staten just nu når den största effekten för företagen i förhållande till insatsen.

Som vi sagt ovan tror vi att det är just de grundläggande uppgifterna som företagen idag måste lämna flera gånger till olika myndigheter. När man som konsument idag har kontakt med företag, till exempel när man handlar via internet, hämtas namn och adress automatiskt när man uppger eller fyller i sitt personnummer. Stämmer det inte kan man ändra det. På motsvarande sätt borde det fungera när ett företag fyller i en smart blankett hos en myndighet. Det tror vi skulle uppskattas av många företag.

Det utvecklingsprojekt som nu pågår i samarbete mellan SCB, Skatteverket och Bolagsverket är ett välkommet initiativ. Det förefaller att utföras dubbelarbete och finnas stora möjligheter till integration av de register som förs på de tre myndigheterna.

För att öka de andra myndigheternas användning av registret behövs troligen en palett av åtgärder, varav delbetänkandet berör flera. Om myndigheterna kräver företagen på grundläggande uppgifter för att myndighetscheferna ser det som en onödig kostnad att hämta uppgifter från företagsregistret vid SCB, har något blivit väldigt fel. Det måste då antingen bli billigare, eller gratis, eller så måste myndigheternas handlingsalternativ begränsas på något sätt. Utredningen behöver kompletteras med förslag om incitament för myndigheternas användning av registret.

Uppgiftslämningsbegäran

Den e-tjänst som skulle visa de aktuella uppgiftskraven för varje företag tror vi kan ha ett visst värde för företagen. Ändå tror vi att värdet vore begränsat och intresset för att använda det följaktligen litet. För små företag är det redan känt vilka uppgifter man lämnat och inte. För stora företag med många verksamheter är det osäkert vad det skulle ge att se en sådan lista, när det inte kan framgå vem på företaget som ansvarar för vad.

Liksom i fallet med uppgiftskravsregistret anser vi att det skulle behövas en undersökning som tydligt visar på ett intresse från företagets sida. Går det inte att visa på ett stort värde bör registret och e-tjänsten för uppgiftslämnning inte genomföras.

Övriga kommentarer

Med tanke på ämnet som behandlas saknar vi Regelrådet både bland remissinstanserna och i framställningen. Särskilt så när de tänkta arbetsuppgifterna för Samordningsmyndigheten förefaller att tangera Regelrådets uppgifter. Ett klagorand hur Regelrådet skulle påverkas hade varit lämpligt.

Som liten myndighet med många statistiska undersökningar har vi problem med att utveckla nya e-tjänster. Vi vill gärna använda smarta blanketter och den senaste tekniken, även för mobilt internet. Vi bedömer att det skulle vara ett effektivt sätt att minska uppgiftslämnarbördan. Eftersom det går att bygga in kontroller och spärrar direkt i blanketten kan det också medföra högre kvalitet på de lämnade uppgifterna. Problemet är att resurserna inte räcker till att utveckla elektronisk insamling till varje undersökning. I vissa undersökningar är det endast ett fåtal uppgiftslämnare som berörs och kostnaden per företag blir då hög för oss.

Om hela staten eller i varje fall statistikmyndigheterna hade ett gemensamt system för att samla in uppgifter skulle vi antagligen dra stor nytta av det. Då skulle vår tröskel för att övergå till elektronisk insamling bli lägre. Det är inte en prioriterad fråga i delbetänkandet, men vi anser att mycket finns att vinna på en sådan utveckling, med avseende på ett förenklat uppgiftslämnande för företagen.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Brita Saxton, efter föredragning av Jan Östlund. I beredningen har även avdelningschef Per-Åke Vikman deltagit.

Brita Saxton
Generaldirektör